

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องอัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงภายใต้วาทกรรมความสวยเท่ากับความผอม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวาทกรรมความงามและความคิดเห็นของผู้หญิงเกี่ยวกับการนิยามความงามที่เป็นปัจจัยในการกำหนดอัตลักษณ์ความงามของตัวเองกับกระแสวัฒนธรรมความงามที่ว่า “สวยผอม” กรณีศึกษาที่ใช้ในครั้งนี้เป็นผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักในอำเภอเมืองเชียงใหม่จำนวน 7 คน รวมถึงผู้ประกอบการสถาบันลดน้ำหนักและหมอดูคลินิกลดความอ้วนอีก 2 คน โดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้หญิงสร้างอัตลักษณ์ความงามของตนเองโดยมีสังคมเป็นตัวกำหนด

ผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักส่วนใหญ่อายุระหว่าง 20-25 ปี จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับปริญญาโท ส่วนรายได้และอาชีพจะแตกต่างกันตามหน้าที่ซึ่งคนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีรายได้สูงกว่าพนักงานทั่วไป จากการวิจัยพบว่าผู้ที่มีรายได้สูงสามารถเลือกรูปแบบการลดน้ำหนักได้หลากหลายกว่าคนที่มีรายได้ต่ำ โดยคนที่มีรายได้ต่ำจะมีตัวเลือกในการลดน้ำหนักน้อยกว่า ส่วนใหญ่จะเลือกการใช้อาหารลดความอ้วนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากมีราคาถูกลงกว่าการลดน้ำหนักประเภทอื่น ๆ ส่วนการคิดค่าดัชนีมวลกายของผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักทั้ง 7 คน พบว่าไม่มีผู้หญิงคนไหนที่น้ำหนักเกินมาตรฐานหรือเรียกว่า “อ้วน” เลย แต่ผู้หญิงทั้ง 7 คน ก็ไม่มีใครที่พึงพอใจกับรูปร่างของตัวเอง โดยมีความต้องการจะลดน้ำหนักอีกคนละประมาณ 2-10 กิโลกรัม

ผลการวิจัยพบว่าผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักมีความต้องการที่จะมีรูปร่างหน้าตาตามแบบที่สังคมกำหนดนั่นคือ ผู้หญิงสวยต้องมีรูปร่างผอมบาง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้หญิงจึงต้องลดน้ำหนักเพื่อจะได้นำเสนอตัวตนในชีวิตประจำวันได้อย่างมั่นใจ ซึ่งกระแสความงามของผู้หญิงได้เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม ผลกระทบจากการที่ผู้หญิงต้องลดน้ำหนักเพื่อให้สวยตามแบบที่สังคมกำหนดนั้น ทำให้ผู้หญิงหลายคนต้องทนทุกข์ทรมานจากการอดอาหาร การกินยาลดความอ้วน การใช้อาหารบด หรือแม้แต่การใช้นวัตกรรมที่ทันสมัยก็สามารถทำให้ผู้หญิงเจ็บปวดทรมานร่างกายได้เช่นกัน ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 คนต่างได้รับผลกระทบจากการลดความอ้วนด้วยกันทุกคน เช่น การติดยาถ่าย ภาวะโยโย่เอฟเฟ็ค (yo-yo effect) รวมไปถึงโรคเกี่ยวกับการกินนั่นคือ โรคบูลิเมีย

ผู้หญิงหลายคนต้องการสร้างร่างกายใหม่เพื่อให้มีอำนาจต่อรองทางสังคม เช่น ผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักบางคนต้องการที่จะผอมสวยเพื่อหน้าที่การงาน เพื่อดึงดูดให้เพศตรงข้าม

มาสนใจ มายาคติเรื่องความสวยนั้นถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ผู้หญิงตกอยู่ภายใต้การครอบงำของ โครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม แต่อีกด้านหนึ่งผู้หญิงก็ใช้ ความสวยความงามเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงถึงควมมีตัวตนทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ผู้หญิงไม่ว่าชนชั้นไหนต่างอยู่ในกระแสสังคมเดียวกันโดยเลือกที่จะมีตัวตนในเรื่องความสวยความงาม นั้นเอง